

דרש רבה בר בר הונא: חתיכת נבלה וחתיכת דג טמא הניכרת בתערובת ולכן הוציאו אותה מהקדרה לאחר שהספיקה לפלוט טעם איסור - אינה אוסרת בפליטתה את התבשיל עד שתתן [והיינו, שיש בכוחה ליתן] טעם ברוטב ובקיפה ובחתיכות שבקדרה.

(אוקי רב אמורא עליה, העמיד רב מתורגמן, שיעמוד לפניו, ודרש להשמיע לרבים שאין הלכה כדברי רבה בר בר הונא, אלא - כיון שנתנה חתיכת הנבילה טעם בחתיכה של בשר היתר הסמוכה אליה, הרי החתיכה עצמה של היתר, שנבלע בה טעם נבלה, נעשית כאילו היא עצמה נבלה, וחתיכת היתר הבלועה בטעם נבלה אוסרת את כל החתיכות כולן - מפני שהן מינה של חתיכת היתר. הגמי' חשבה לומר שטעם הדבר הוא, משום שמין במינו לא בטל, ואפילו היה בכלל חתיכות היתר די חתיכות בכדי לבטל את שתי החתיכות של הנבילה ושל החתיכה שבלעה ממנה. ומדובר במקרה שחתיכת היתר היתה סמוכה לחתיכת הנבלה תמיד, או שנתבשלה חתיכת היתר עמה תחילה, לפני שהיה ששים בקדרה כנגד חתיכת הנבלה, ואחר כך נתן לקדרה את חתיכות היתר האחרות. אמר ליה רב ספרא לאביי: מכדי, כמאן כדעת מי אמר רב להך שמעתא הלכה זו שחתיכת היתר נעשית בעצמה נבלה, ואוסרת את שאר החתיכות מדין "מין במינו לא בטיל"?! - כר' יהודה, דאמר: מין במינו לא בטיל. ואם כן, מאי איריא שנקט רב בדבריו כי נתן חתיכת הנבלה טעם בחתיכת היתר, נאסרה החתיכה עצמה כנבלה ואוסרת את שאר חתיכות היתר? והרי אפילו כי לא נתן חתיכת הנבלה טעם בחתיכת היתר, נמי לא בטלה חתיכת הנבלה המעורבת בחתיכות בשר היתר! שהרי חתיכת הנבלה עצמה גם היא נחשבת מאותו מין של חתיכות היתר, שכולן חתיכות בשר הן, ואם כן, היא עצמה אוסרת את כל החתיכות מהדין של "מין במינו לא בטיל"?! אמר ליה אביי לרב ספרא: הכא במאי עסקינן, בשקדם וסלקו לחתיכת האיסור, וכן סילק את הרוטב מהקדרה לפני שנתן בה את חתיכות היתר, ונשארה בקדרה רק חתיכת היתר הבלועה בטעם האיסור עם חתיכות היתר הנוספות, ורב בא ללמדנו שהחתיכת היתר שבלעה מהאיסור חוזרת ואוסרת את שאר החתיכות היתר בפליטתה כאילו היא היתה נבלה בעצמה. והיינו, שאפילו אם היא עצמה ניכרת, ואפשר לסלקה, עדיין אסורות כל החתיכות שבקדרה מכח פליטתה, כאילו היא בעצמה היתה נבלה, ומכאן יש ללמוד שחתיכה שבלעה טעם איסור, היא עצמה נעשית נבלה, ולאסור בכך את חברותיה בפליטתה! וצריך 60 נגד כל החתיכה הבלועה מאיסור.

רבא אמר: אפילו [גמי' דף ק' ע"ב] תימא לא קדם וסלקו לאיסור, אין בכוחה של חתיכה הנבלה לאסור את כל חתיכות היתר מדין מין במינו, ואין הן נאסרות אלא מכח חתיכת היתר הראשונה שבלעה מחתיכת הנבלה. שהרי בתחילה היתה התערובת מורכבת מחתיכת נבלה ומחתיכה כשרה ומרוטב וקיפה, ובאותה שעה הוי היתה באותה קדרה תערובת של מין ומינו [נבלה בכשרה] ודבר אחר [רוטב וקיפה], וכל תערובת שיש בה עירוב של מין ומינו ודבר אחר, אנו אומרים - סלק את מינו [ההיתר] והחשיבהו כמי שאינו מצוי עתה בתערובת, וההיתר שאינו ממינו של האיסור - רבה עליו, ומבטלו! והיינו, כיון שמין היתר שהוא ממינו של האיסור אינו מבטל את האיסור, ומצד שני הוא אינו מוסיף על איסורו, מחשיבים להיתר שהוא מינו כאילו הוא מסולק מהקדרה, והאיסור בטל ברוב היתר שאינו מינו! וכאן גם כן, בשעה שהתערבה הנבלה בכשרה, והיו בקדרה גם רוטב

ותבלינים, והם היו הרוב, היתה צריכה חתיכת הנבלה להתבטל ברוב ההיתר של הרוטב והתבלינים, אילולי שנבלע פליטתה בחתיכת ההיתר הסמוכה לה, ומעתה שבלעה חתיכת ההיתר מפליטת חתיכת הנבלה מצטרפת חתיכת ההיתר שנחשבת כנבלה לחתיכת הנבלה כאילו יש כאן שתי חתיכות נבלה. ואף שיצטרפו לקדרה עוד חתיכות היתר ועוד מים וקיפה אין שתי החתיכות [הנבלה, והחתיכה שנעשית לנבלה] מתבטלות ברוב, כי אין במים ובקיפה רוב של ששים כנגד שתי החתיכות. ואילו חתיכות ההיתר שהצטרפו, אפילו יש בהן ששים כנגד שתיהן, אין בכוחן לבטל את שתי החתיכות שהרי הן מין במינו! ולכן הוצרך רב לומר שהנבלה ארה את החתיכה היתר הסמוכה לה שאז אין כבר 60 בהיתר שאינו מינו נגד שתי החתיכות אף שיש 60 רק נגד הנבלה עצמה ולכן הכל נאסר.

הדרך עלך גיד הנשה

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צב סעיף ד

לא אמרו חתיכה עצמה נעשית נבילה, אלא בבשר בחלב אבל לא בשאר איסורים. כגון כזית חלב שנבלע בחתיכה, ואין בה ששים לבטלו, ונאסרה, ואחר כך בישלה עם אחרות, אין צריך אלא ששים כדי כזית חלב, ואז אפילו חתיכה עצמה חוזרת להיות מותרת. הגה: וי"א דאמרינן בכל האיסורים חתיכה נעשית נבילה (תוס' וסמ"ק וסמ"ג ומרדכי והאחרונים). וכן המנהג פשוט, ואין לשנות. ודוקא אם האיסור דבוק בחתיכת היתר, או שהחתיכה כולה חוץ לרוטב ונפל עליה איסור, אבל אם מקצת החתיכה תוך הרוטב, ואין האיסור דבוק בו, לא אמרינן חתיכה נעשית נבילה ומצטרף כל הקדירה לבטל האיסור. ומכל מקום יש להחמיר לאסור אותה חתיכה (ארוך כלל כ"ח). וכל זה בשאר איסורים, אבל בבשר בחלב, אעפ"י שאין האיסור דבוק, ומקצת החתיכה תוך הרוטב, אמרינן חתיכה נעשית נבילה. יש אומרים דלא אמרינן חתיכה נעשית נבילה אם נתערב איסור לח בהיתר לח, ואחר כך נתערב הכל בהיתר אחר, ואין צריכים רק ששים נגד האיסור שנפל (מרדכי פכ"ה בשם רשב"א ור"ן בשם ראב"ד). ויש לסמוך על זה בשאר איסורים, לצורך הפסד גדול, אבל לא בבשר וחלב. ואם נתערב יבש ביבש, לא אמרינן בשום איסור חתיכה נעשית נבילה. וע"ל סימן צ"ט מדין חתיכה נעשית נבילה. כלי הנאסר מבליעת איסור, לא אמרינן ביה חתיכה נעשית נבלה, ולא בעינן ס' רק נגד האיסור שבלע (מרדכי פג"ה וע"ל סימן צ"ח).

הר"ן על הרי"ף מסכת חולין דף לו עמוד א

מדקאמר דאוסרת כל החתיכות מפני שהן מינה למה אנו צריכין שתאסר חתיכה שניה, תיפוק ליה דחתיכה ראשונה אוסרת הכל? ומפרקינן בשקדם וסלקו כלומר שסלק האיסור קודם שיתן החתיכות האחרות בקדרה. הילכך נתנה טעם בראשונה, הרי זו חוזרת ואוסרת. דאי לא, במאי מיתסרן? ואשמעינן דחתיכה עצמה נעשית נבלה לאסור חברותיה בפליטתה.

ורבא שני דאפילו תימא בשלא קדם וסלקו, ואפ"ה לא מתסרי שאר החתיכות אלא משום חתיכת היתר קמייתא. דכל מין ומינו כגון נבלה ושחוטה ודבר אחר כגון תבלין ורוטב, מיני דהיתר אינו מבטלו לאיסור ולא מוסיף על ההיתר, אלא סלקהו כמי שאינו בקדרה זו. ונשארו הנבלה והרוטב. ונמצאת נבלה בטלה ברוטב ובקיפה אם יש בהם ששים כנגדה. הילכך נתנה טעם בראשונה תחלה, בעוד שלא ריבה הרוטב עליה, ואח"כ נתן מים וקיפה בחתיכות, נתוספה חתיכה הראשונה עם הנבלה ואוסרת הכל, מפני שהם מינה. ולא מצו חתיכות לבטולה ואף על פי שיש בהן יותר מששים. והרוטב לבדו אין בו כדי לבטל שניהם.

ואיכא למידק הכא כיון דרב כרבי יהודה ס"ל למה לי שתתן טעם בחתיכה דהא אפילו במשהו נמי מיתסרא כיון דמין במינו לא בטיל? ועוד לאביי דמוקי לה בשקדם וסלקו למה לי טעמא דחתיכה עצמה נעשית נבלה

אפילו אי לא אמרינן חתיכה עצמה נעשית נבלה, כיון שנאסרה אותה חתיכה אוסרת שאר חתיכות בפליטת אותו איסור, משום מין במינו?

ונדחקו בפירוק קושיות הללו. ול"נ דכל שלא נתן טעם בחתיכה, אף על גב דמיתסר' לא חשיב איסורה למימר בה חתיכה עצמה נעשית נבלה, וכל שאינה נעשית נבלה, אינה אוסרת כל החתיכות כולן. דאע"ג דא"ר יהודה מין במינו לא בטיל לא שמעינן ליה הכי כל שטעם אחר של היתר מעורב בו.

להלכה נראה מהרי"ף שסובר שאין חנ"ן בשאר איסורים וגם שמין במינו בטל, אבל הר"ן סובר שיש חנ"ן בשאר איסורים. ולענין הלכה במאי דס"ל לרב כרבי יהודה דאמר מין במינו לא בטיל, ודאי לא קי"ל כותיה. דהא קי"ל [דף צז ב] דמין במינו בששים. אבל במאי דאמר דחתיכה עצמה נעשית נבלה אף על פי שנראה מדברי הרב אלפסי ז"ל דבהא נמי לא קי"ל כותיה שהרי השמיטה מן ההלכות, אינו מחוור, דהא אביי ורבא דשקלי וטרו בה משמע דבהא מיהת כותיה ס"ל ובפ' כל הבשר גם כן מוכח דקי"ל דחתיכה עצמה נעשית נבלה כמו שאכתוב שם בס"ד.

תנן בפירקין [דף צו ב]: "גיד הנשה שנתבשל עם הגידין בזמן שמכירו בנותן טעם ואם אינו מכירו כולן אסורות והרוטב בנותן טעם וכן חתיכת נבלה וחתיכת דג טמא שנתבשלו עם החתיכות בזמן שמכירה בנותן טעם ואם אינו מכירה כולן אסורות והרוטב בנותן טעם"

והכי פירושה דס"ל להאי תנא דיש בגידין בנותן טעם, אף על גב דאנן לא קי"ל הכי, ומש"ה קאמר דבזמן שמכירו משליכו לחוץ ואין כאן אלא פליטתו. ומשערינן לה בנותן טעם, דהיינו בששים ואם לאו כולן אסורות מפני שבכל אחד י"ל שזהו ובגמרא [דף צט ב] פרכינן וליבטל ברובא וסיפא נמי [דתנן] חתיכת נבלה וכו' כה"ג מיפרשא ופרכינן עלה בגמ' ותבטל ברובא:

גרסי' בגמ' עלה דהך מתני' וליבטל ברובא ומפרקינן [דף ק א] בריה שאני.

הכי פירושה אמאי קאמר דבזמן שאינו מכיר הגיד כולן אסורין ליבטל ברובא? ומפרקינן דבריה שאני כלומר דגיד בריה הוי ולא בטיל.

האם בטל ברוב פירוש חד בתרי או בשישים? לראב"ד ב 60 ולתוס' והר"ן חד בתרי.

וכתב הראב"ד ז"ל דכי אמרינן וליבטל ברובא לאו ברובא ממש קאמר, דהיינו חד בתרי, דהא מדרבנן ששים בעינן אלא שברביה קאמר דהיינו בששים.

ולא נהירא. דרובא בכל דוכתא רובא ממש משמע, והכא נמי דכוותה. והיינו טעמא משום דכי אצרוך רבנן אפילו במין במינו ששים ה"מ בדברים הנבללין או הנבלעין שטעם האיסור מתפשט בכל, ולבטולי טעמא בעינן ששים, אבל יבש ביבש כיון שהאיסור עומד בעצמו ומדינא חד בתרי בטיל, הכי נמי בטל מדרבנן דשעור ס' לא שייך הכא כלל דהא לא מבטל טעמא בהכי. ומש"ה פרכינן הכא וליבטיל ברובא דהא הכא דומיא דיבש ביבש הוא דליכא טעמא דהא תנן דאם אין מכירו כולן אסורין כלומר ואף על גב דליכא נותן טעם. ואמאי כיון דליכא טעמא ליבטיל ברובא, דהיינו חד בתרי ביבש, וראיה לדבר דיבש ביבש אפילו מדרבנן חד בתרי בטיל מדאמרינן בפ' הזהב (דף נג א) התרומה והביכורים חייבין עליהם מיתה וחומש ואסורין לזרים ועולין באחד ומאה וטעונין רחיצת ידים והערב שמש הרי אלו בתרומה וביכורים משא"כ במעשר. ואמרינן עלה דמה שאין כן במעשר דבטל

ברובא. והתם ודאי מדרבנן קאמר דומיא דאחד ומאה דתרומה. וביבש ביבש הוא. דאילו בלח ששים בעינן. וקאמר דבטיל ברובא כלומר חד בתרי כשאר האיסורין שלא החמירו עליו כמו שהחמירו בתרומה. דליכא למימר דכי קאמר התם ברובא, ברביה קאמר דהיינו ששים, דא"כ היכי קאמר סתמא משא"כ במעשר דבטל ברביה. תרומה נמי בטלה ברביה? בשלמא הכא איכא לדחוקי דמשום דתנן ואם לאו כולן אסורין דאפילו באלף לא בטיל מקשי סתמא וליבטיל ברובא דהיינו רביה, אבל התם דתרומה נמי בטלה ברביה, דאחד ומאה, אם איתא דלמעשר צריך ששים הוה ליה לפרושי רביה דידיה, כמה? אלא מדקאמר סתמא ש"מ דרובא ממש קאמר, וכן דעת בעלי התוס' ז"ל.

כללים בדין מין במינו יבש ביבש, מין בשאינו מינו יבש ביבש, לח בלח וכו'

מיהו כי אמרינן דיבש ביבש בטל חד בתרי אפילו מדרבנן, ה"מ במין במינו, דכיון דמדאורייתא אפי' לח בלח ברובא בטיל לא אחמור רבנן ביבש ביבש. דהא אי אפשר למייתי לידי איסורא דאורייתא. אבל במין בשאינו מינו דלח בלח אפילו מדאורייתא אזלינן בתר טעמא, אפילו ביבש נמי בעינא ששים, כי היכי דכי מבשל להו כהדדי לא ליתי לידי טעמא, דהוי איסורא דאורייתא. וכי שרינן נמי במין במינו, הני מילי לאכול כל אחד ואחד בפני עצמו, אבל לבשלם כולן כאחד, כל היכא דליכא ששים אסור. דכיון דגזור רבנן בנותן טעם במין במינו אי מבשל להו כהדדי יהבי טעמא, ואסור. מיהו כתב הרב רבינו אהרן הלוי ז"ל דכל שנתבטל חד בתרי, כיון שלאכול כל אחד ואחד בפני עצמו מותר, אם בא לבשלן כאחד מרבה עליהן כדי שיעור ששים, ומבשלן לכתחלה. ומשום מבטל איסור לכתחלה ליכא שכיון שכל אחד בפני עצמו מותר אין כאן איסור.

והוי יודע דלא מיקרי בריה אלא בג' תנאים.

האחד שיהא איסורא מגופא.

השני שתהא ברית נשמה.

השלישי שתהא שלמה.

איסורא מגופא כיצד? כגון גיד הנשה וכיוצא בו שהוא אסור מתחלת ברייתו, אבל צפור טהורה וכיוצא בה שהיא מותרת, אף על פי שנתנבלה כיון שדבר אחר גרם לה ליאסר לאו בריה הוא. והיינו דאמרינן לקמן בפירקין [דף קב ב] אכל צפור טהורה בחייה, בכל שהוא. במיתתה, בכזית. טמאה, בין בחייה בין במיתתה, בכל שהוא. והיינו טעמא דצפור טהורה כיון שדבר אחר גרם לה ליאסר לא מיקרי בריה להתחייב עליה בכ"ש. והיינו נמי דאמרינן בפרק התערובות (דף עב א) גבי שור הנסקל שנתערב בין השוורין דאמרינן אפילו הן ריבוא כולן ימותו. ופרכינן וליבטלו ברובא? ומשני [דף עג א] בעלי חיים חשיבי, ולא בטלי. דוקא משום חשיבותא דבעלי חיים, אבל משום בריה לא, כיון שאין אסורה מעצמה וזהו תנאי ראשון.

תנאי שני דהיינו ברית נשמה כיצד כגון צפור, אי נמי גיד הנשה, דהוה ביה חיותא. אבל היכא דלאו ברית נשמה הוא אף על פי שהוא כברייתו, כגון חטה, וכיוצא בה לאו בריה הוא. וכדאמרינן בהדיא במסכת מכות [דף יג א] דרבי שמעון מחייב באוכל חטה אחת של טבל מפני שהיא כברייתה. ואמרי ליה רבנן ברית נשמה חשיבא. ומיהו **חלב לא מיקרי בריה** אף על פי שהוא ברית נשמה לפי שאין כולו במקום אחד, ואינו כעין בריה שהיא מקובצת כאחד וזהו תנאי שני.

תנאי שלישי דהיינו שתהא שלמה. כיצד? שאילו נתרסק ממנה אבר אין תורת בריה עליה. כדאמרי' במס' מכות (דף טז ב) רסק תשעה נמלים ואחד חי, והשלימו לכזית לוקה שש. ואפילו אותו אבר שנתרסק אין הנשמה תלויה בו, הרי היא מתבטלת כאילו אינה בריה. דבמסכת נזיר (דף נא ב) איבעיא לן כה"ג לגבי מלקות, אי חשיבא בריה למלקות [ללקות] עליה בכל שהוא, או לא? ולא איפשיטא. ומדלענין מלקות ספקא, לענין שתאסור תערובתה אפילו באלף, נקיטינן לקולא, דבריה לא בטלה, דרבנן הוא, ובספקא דרבנן נקיטינן לקולא. ואיכא מ"ד דכי (הר"ן דף לו ע"ב) אמרינן דבריה לא בטלה היינו שאינה בטלה בששים, או במאה, אבל בטלה היא באלף. והכי אמרינן בירושלמי, [תרומות פרק י הלכה ה] הורה רבי בון בהדין עכברא חד באלף.

האם בריה בטלה ב 960? הר"ש אומר שכן משמע בירושלמי, והר"ן חולק שכוונת הירושלמי לטעם האיסור. ורבינו שמשון ז"ל למד ממשנה אחת שבמסכת תרומות פרק בצל [שם] לפי מה שפירש הרב ז"ל אותה משנה **דבריה בטלה בתשע מאות וששים**. וכי אמרינן בירושלמי **חד באלף** כך היה מעשה ולא מחוור. דהא קתני בריה דהיינו גיד הנשה דומיא דחתיכה הראויה להתכבד דבתרוייהו תנן כולן אסורין ובודאי חתיכה הראויה להתכבד אינה בטלה אפילו באלף. דבהדיא תניא **בתוספתא חתיכת איסור שנתערבה בין החתיכות אפי' הן אלף כולן אסורות**. ודכוותה נמי גבי בריה משמע, דכולן אסורות אפילו באלף. ובירושלמי ודאי לאו מתורת בריות אתו עלה. דהיכי דמי? אי לבטל פליטתה למה ליה כולי האי, הא בששים נמי בטלה, כדתנן בהדיא והרוטב בנותן טעם? שאין חשיבות בריה אלא שלא לבטל היא גופה, אבל לבטל פליטתה לא. ואי בשנמחית בטלה היא כמו שכתבנו. ואי בשלא נמחית, יסלקנה משם. **אלא ודאי בירושלמי לבטל פליטתה קאמר דסבירא להו דעכבר נותן טעם עד אלף**. והיינו דמייתי התם גבי ציר דגים דאמרינן לעיל בגמרא דשיעור קרוב למאתים. מיהו בהא נמי פליג אגמרא דילן דבפרק בתרא דע"ז משמע דעכבר לא יהיב טעמא אלא בששים.

עכבר שנפל לשמן אם נותן טעם לשבח או לפגם? לגאון לשבח, לרמב"ם ותוס' לפגם.

ונשאל לגאון ז"ל בעכבר שנפל לשמן של בית הכנסת. ואמר אם השרץ נימוח בשמן, משערין ליה בס'. בשמן רותח, ומותר באכילה. ואין צריך לומר להדלקה. ואי צונן הוא, מעבירו במסננת, ושרי. אפילו באכילה. ואי לא כשם שאסור באכילה כך אסור להדלקה, משום שנאמר הקריבהו נא לפחתך ע"כ. מכלל דס"ל ז"ל דכי היכי דאמרינן בפרק בתרא דע"ז (דף סח ב) דעכברא בשיכרא, וחלא אשבוחי משבח, הכי נמי בשמן. אבל הר"ם במז"ל כתב בפט"ו מהל' מאכלות אסורות דלא משבח אלא בשיכרא, וחלא. אבל ביין ושמן מיפגם פגים, ושרי. וכן דעת חכמי הצרפתים ז"ל:

כללים של דבר שבמניין

וגרסי' תו בגמ' [דף ק א] עלה דמתניתין דתנן דחתיכת נבלה בזמן שאינו מכירה כולן אסורות ופרכינן עלה ותבטל ברובא? הא ניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו, אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו, מאי איכא למימר? ומפרכינן שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה בפני האורחים.

והכי פירושה הניחא למ"ד התם בריש מס' ביצה [דף ג ב] עלה דההיא דתנן מי שהיו לו **חבילי תלתן של כלאי הכרם ידלקו**. נתערבו באחרים כולן ידלקו דברי ר"מ, וחכ"א יעלו בא' ומאתים. שהיה ר"מ אומר כל שדרכו לימנות מקדש. וחכמים אומרים אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד. ר"ע אומר שבעה. ואלו הן אגוזי פרך,

ורמוני בדן, וחביות סתומות, וחלפי תרדין, וקולחי כרוב, ודלעת יונית. רבי עקיבא מוסיף אף ככרות של בעל הבית.

ופליגי רבי יוחנן וריש לקיש עלה אליבא דר' מאיר. דרבי יוחנן סבר דרבי מאיר את שדרכו לימנות קאמר, כלומר דדוקא מה שאינו נמכר לעולם אלא במנין קאמר ר' מאיר דלא בטיל, אבל מה שנמכר לפעמים באומד אף על פי שלפעמים נמכר במנין בטיל. וריש לקיש פליג עליה ואמר כל שדרכו לימנות לפעמים, לר' מאיר לא בטיל. ומש"ה קאמרינן הכא דהניחא למ"ד כל שדרכו לימנות שנינו, איכא למימר דמתני' ר' מאיר היא.

דחתיכה מכל שדרכו לימנות היא, אלא למ"ד את שדרכו לימנות שנינו מאי איכא למימר? דחתיכה לאו מאת שדרכו לימנות היא. ואפילו כרבי מאיר לא אתיא. ומפרקינן שאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בה בפני האורחים. כלומר ור' מאיר מודה בהא דאע"ג דלא הויא מאת שדרכו לימנות כיון שהיא חשובה להתכבד בה בפני האורחים אינה בטלה. **מיהו כרבנן לא מתוקמא, דלרבנן אינו מקדש אלא ששה דברים בלבד. ולא עדיפא חתיכה זו אף על פי שראויה להתכבד מחבילי תלתן דבטלים אליבא דרבנן, וכיון דסתם מתניתין רבי מאיר ורבי יוחנן וריש לקיש נמי פליגי אליביה בכל שדרכו ואת שדרכו קי"ל כותיה ואליבא דר' יוחנן דאת שדרכו לימנות מקדש.**

כללים של דבר הראוי להתכבד

אבל הר"ם **במז"ל** פסק בפרק ט"ו מהלכות מאכלות אסורות כרבנן. **משמע דס"ל דחתיכה הראויה להתכבד בה הרי היא כששה דברים לרבנן.** ובמאי דאמרינן דשאני חתיכה הואיל וראויה להתכבד בפני האורחים, איכא למידק דכיון שהיא אסורה היאך יתכבד בה? וכי תימא בפני אורח עובד כוכבים? והא קרינן לבשר בחלב בפרק בתרא דע"ז (דף עד א) ראוי להתכבד בו. דתנן: "ואלו אסורין בכל שהן" וחשיב בשר בחלב אף על פי שאינו ראוי להתכבד בו בפני שום אדם דמאיסורי הנאה הוא וכי תימא דהכא לאו ראוי להתכבד בזו קאמרינן **אלא בשכנגדה**. אכתי תקשי הא דתניא בפרק הערל (דף פא ב) חתיכת חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות חולין כולן אסורות חתיכת חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות [חטאת] טהורות כולן מותרות. ואמאי מותרות? מאי שנא מבשר בחלב ומחתיכת נבלה דההוא נמי ראוי להתכבד בשכנגדה לפני האורחים? תירצו בספר **התרומות שזהו כללו של דבר** כל שאילו נתבטל יהא ראוי להתכבד בו בפני כל אדם כחתיכת נבלה שנתערבה בשל היתר או חתיכת חטאת טהורה בשל חולין, שאם תתבטל בחולין תהא כחולין, ותהא ראויה להתכבד בה בפני כל אדם הרי זו אינה בטלה. והיינו רישא דברייתא דפרק הערל דקתני חתיכת חטאת טהורה שנתערבה במאה חתיכות של חולין, כולן אסורות. אבל חתיכת חטאת טמאה, שנתערבה בחתיכות טהורות, שאם תתבטל בתוך הטהורות, לא תהא ראויה להתכבד בה בפני האורחים, שהרי אינה ראויה אלא לזכרי כהונה [בלבד משום זכרי כהונה] לא חשבי לה ראויה.

וחתיכה זו דוקא שאינה קטנה ולא גדולה יותר מדאי שאם היתה קטנה יותר מדאי אינה ראויה להתכבד בה ובגדולה יותר מדאי נמי לחתכה קיימא. וכמות שהיא אינה ראויה להתכבד בה. וראיה לדבר דמדפרכינן בפרק התערבות (דף עב א) גבי שור הנסקל. וליבטיל ברובא ומתרצינן בעלי חיים חשיבי, ולא בטלי. טעמא משום בעלי חיים **אבל מת בטל ואף על פי שאפשר לחתוך ממנו הרבה חתיכות שהן ראויות להתכבד** אפ"ה כיון דכמות שהוא, אינה ראוי להתכבד, אילו היה מת בטיל. אלמא חתיכה בינונית בעינן.

וחתיכה בינונית נמי כי אמרינן דאינה בטלה דוקא בעוד שהיא שלימה אבל אם אחר שנפלה לקדרה נחתכה בטל חשיבותה ובטלה בששים כשאר האיסורין דהא אמרינן בפרק הניזקין (דף נד ב) גבי אגוזי פרך ורמוני בדין שאם נתפצעו האגוזים ונתפרדו הרמונים בטלים.

ומיהו דוקא בשנחתכה או נמוחה מעצמה אבל לחתכה אסור דהוה ליה מבטל איסור לכתחלה ואם עבר ועשה כן במזיד אסורה לו ומותרת לאחרים. וכן דעת הר"ם במז"ל בפט"ו מהל' מאכלות אסורות בשוגג מותרת אפילו לעצמו דלא קנסינן שוגג אטו מזיד וכדאיתא בפ' הניזקין (שם). הילכך נחתכה אחת מן החתיכות היא מותרת ממ"נ דאי של היתר היא הרי זו כשרה. ואם אסורה היא הרי היא מתבטלת. והיינו דאמרי' בפ' התערובות (דף עד ב) חבית של תרומה שנתערבה במאה חביות, אם נפתחה אחת מהן נוטל בה כדי דמע ושותה. פירוש דכיון שנפתחה בטלה חשיבותה, ועולה ממ"נ. אלא שצריך ליטול ממנה כדי דמע בתרומה משום גזל השבט.

ואם נאבדה אחת מהן, כולן מותרות. דכיון דמאי דאמרינן דלא בטיל, מדרבנן הוא, כל היכא דנאבדה אחת מהן תלינן לקולא. כדאמרינן בפרק התערובות [דף עד א] "טבעת של ע"ז שנפלה במאה, ונפלה אחת מהן לים הגדול כולן מותרות, דאמרינן הך דאיסורא נפלי".

מיהו מהתם משמע דלא שרינן בנפלה אחת מהן אלא לאכול אותן שנים שנים דכל שעתא ושעתא ודאי אכיל דהיתרא ודילמא לא אכיל דאיסורא כלל. אבל אחת אחת לא. דתנן התם: "קרב ראש אחד יקרבו כל הראשין דברי רבי אליעזר". ואיפסקא הלכתא כוותיה. ואמרינן עלה לא התיר רבי אליעזר אלא שנים שנים, אבל אחת אחת לא.

וכתבו רבותינו הצרפתים ז"ל שלא אמרו בחתיכה שאינה בטלה **אלא באסורה מחמת עצמה** אבל אם נפל איסור בחתיכה ונתן בה טעם אף על פי שחתיכה עצמה נעשית נבלה בטלה בס' או ברוב לפי שאין האיסור שבה ראוי להתכבד בו לפני האורחים אף על גב דמשמע בשלהי ע"ז (דף עד א) שחתיכת **בשר בחלב אינה בטלה משום דראויה להתכבד בפני האורחים שאני התם שכיון שנתבשלו בשר** [בחלב] חתיכה עצמה איסור היא וסברא נכונה היא. ולענין מאי דמשמע משמעתינן דחתיכה הראויה להתכבד בפני האורחים אינה בטלה ובסוף ע"ז [שם] משמע דתרתיה בעינן דבר שבמנין ואיסורי הנאה אפרשנו שם בס"ד:

הדרך עלך גיד הנשה